

سرسخن: شش نشانه اولیه متمایزکننده مقالات غیرقابل نشر

نام نشریه:	فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی www.isc.gov.ir (این نشریه در نمابه می شود)
شماره نشریه:	شماره اول، جلد 15 _ 57
پدیدآور:	دکتر محمد حسین دیانی
مترجم:	

با افزایش تعداد دانش‌آموختگان دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری، همه ماهه تعداد زیادی مقاله برگرفته از پایان‌نامه‌ها به آدرس الکترونیکی یا به آدرس دفتر مجله ارسال می‌شود تا در نوبت بررسی و انتشار قرار گیرند. در تعداد قابل توجهی از مقاله‌ها چند نشانه اولیه وجود دارد که احتمال پذیرفته نشدن مقاله را افزایش می‌دهد. در ادامه به چند مورد از این نشانه‌ها اشاره می‌شود:

(الف) نویسنده برای اولین بار است که با نام مجله آشنا شده است. برای مثال، در نامه پیوست مقاله نوشته شده است: «دانشنامه کتابداری و اطلاع رسانی». در موردی اخیر که اعلام کردم مقاله دریافت شده، چکیده انگلیسی را نیز ارسال دارید، رایانامه‌ای دریافت کردم که نشان می‌داد مجله دیگری نیز برای مقاله اعلام وصول کرده است، اما نویسنده درمانده بود که آیا آن اعلام وصول، همان اعلام وصول مجله کتابداری و اطلاع رسانی است؟

(ب) در ارسال مقاله تعجیل شده است. این مورد با شماره‌گذاری نکردن صفحات مقاله مشخص می‌شود (پ) صفحات و جدول‌های بسیار زیاد، مدت‌هاست اعلام شده است مقاله‌های بیشتر از 15 صفحه برای داوری ارسال نمی‌شود، اما مقاله‌های دریافتی اغلب بین 20 تا 40 صفحه هستند با تعداد زیادی جدول، گاه با همان شماره داخل پایان‌نامه! نویسنده‌ای با تلفن اطلاع داد که مقاله برگرفته از پایان نامه را می‌خواهم به دفتر مجله بفرستم. پرسیدم چند صفحه است. پاسخ داد چهل! صفحه، گفتم مقاله‌های بیشتر از 15 صفحه برای داوری ارسال نمی‌شود. پرسید چه قسمتهایی را حذف کنم (ت) در بسیاری از موارد نام عضو هیئت علمی (بدون اطلاع یا با اطلاع) بر روی مقاله نوشته شده است. مقاله‌ای با نام دو دانشجو دریافت شد و بررسی و رد گردید. دوباره همان مقاله را با نام دانشجو و یک عضو هیئت علمی دریافت کردم. به نویسنده مقاله نوشتم: این مقاله که همان مقاله قبلی است. اعلام کرد: فکر کردم اگر نام استادم بر روی مقاله باشد، پذیرفته می‌شود (ث) قابل توجه‌ترین نکته، متن نامه همراه مقاله است که بیش از هر چیز بر ضرورت فوری صدور تأییدیه نشر برای ارائه به این یا آن سازمان تأکید دارد. در برخی از این نامه‌ها نوعی تحکم برای صدور تأییدیه قابل لمس است. چنین پنداشته می‌شود که وظیفه آنها اتمام پایان نامه و وظیفه ما نشر متن ارسالی آنهاست. یکی از این نامه‌ها مدتی پیش به دفتر مجله رسید. متن نامه واقعا طلبکارانه بود. نوشتم: مدتی است ماشین صدور تأییدیه مجله خراب شده است، اگر تمایل دارید منتظر بمانید تا ماشین تعمیر شود، اطلاع دهید. با دوکلمه پاسخ داد: منتظر می‌مانم

(ج) همراه نبودن چکیده انگلیسی مقاله، هم برای کسانی که تا به حال برای مجله مقاله نفرستاده‌اند و هم کسانی که یک یا بیش از یک مقاله از آنها در مجله منتشر شده است. چنین استنباط می‌شود که اگر مقاله پذیرش گرفت، آنگاه باید چکیده انگلیسی ارسال شود. جالب است که اغلب چکیده‌های انگلیسی فاقد عنوان و نام مؤلف یا مؤلفان است. از همه مهم‌تر اینکه کلمات و در موارد بسیاری جمله‌های مندرج در چکیده کمتر به ساختار زبان انگلیسی شباهت دارد همین چند نشانه می‌تواند تمایز اولیه آشکاری را بین 48 مقاله‌ای که در سال منتشر می‌شود و بیش از حدود 300 مقاله‌ای که پذیرفته نمی‌شود، نشان دهد. به یقین، پذیرفته نشدن بیش از 300 مقاله، بسیاری از دانش‌آموختگان، اعضای هیئت علمی و دوستان و آشنایان را ناراحت کند و شاهد گله‌هایی به حق و ناحق، آشکار یا نا آشکار شفاهی و کتبی آنها می‌باشیم. به حق، از این جهت که مقاله ارزش نشر را دارد، اما چون قبلاً در همان موضوع چند مقاله در مجله منتشر شده است، موضوع جذابیت خود را برای خوانندگان از دست داده است؛ مانند مقاله‌هایی که به سنجش سواد اطلاعاتی صرف در این یا آن سازمان پرداخته‌اند. به ناحق از آن جهت که مطلب مورد بحث در مقاله به شکل دانش عمومی درآمده است. مانند نشان دادن اینکه بیشترین افراد توافق دارند که نام رشته تغییر کند. در یک مورد پاسخ منفی به این نوع مقاله، نویسنده را عصبانی و اعلام کرد که مجله دیگری نیز به مقاله پاسخ رد داده است و متوقع نبوده که از این مجله که هیئت تحریریه‌ای چنین و چنان دارد، نیز پاسخ رد بگیرد برای تداوم نشر مجله نویسندگان باید منصف و ما باید منصف و صبور باشیم. در عین حال، خرسندیم که به دلیل تعداد زیاد مجله‌های علمی - پژوهشی در حوزه کتابداری، پاسخ «نه» به یک مقاله، به معنای پاسخ «نه» دیگر مجله‌ها به همان مقاله نیست و فضا برای تعداد بسیاری بیشتری مقاله در مقایسه با یکی دو سال پیش فراهم شده است. کم نبوده‌اند مقاله‌هایی که برای نشر در مجله کتابداری و اطلاع‌رسانی پذیرفته نشده‌اند، اما شاهد نشر آنها در مجله‌های دیگر بوده‌ایم. به گونه‌ای مشابه، ممکن است مقاله‌ای در مجله دیگری پذیرفته نشود، اما برای نشر در مجله کتابداری و اطلاع‌رسانی در اولویت قرارگیرد. پذیرش نگاه‌های متفاوت در حوزه کتابداری، اصلی است که کتابداران بیش از دیگر حرفه‌مندان باید آن را باور داشته باشند.